

DORPSSTRAAT

Naar het dorp Lonneker.

Leo Nijkamp

'n Böalt (de belt), zo noemen ze in Lonneker het centrum van het gemeenschapsleven bij de parochiekerk St. Jacobus aan de Dorpsstraat 100. Vandaar is de Dorpsstraat in twee richtingen verbonden met de doorgaande Oldenzaalsestraat. De straatnaam dateert van 29 mei 1926. Voordien was het Schoolweg. Hieraan lag bij Spölmink het oude markeschooltje dat in 1839 bij een zware storm verloren ging. Daarna werd de Lonnekerschool gebouwd, nu in gebruik bij het kunstenaarsgezin Willemsen.

Lang was Lonneker een buurtschap met verspreid liggende hoeven, waarin het haardvuur een centrale rol vervulde. Bij de kerkhervorming eind 16e eeuw woonden er 58 gezinnen. Onder invloed van het Roomse bolwerk Oldenzaal bleven zij vrijwel alle katholiek. Toen hun vertrouwde St. Jacobuskerk in Enschede protestants werd, waren zij door verbodsbepalingen voor hun geloofsbeleving aangewezen op geheime diensten in de buurtschap of kerkbezoek over de grens.

Ruim een halve eeuw later voorschriften wat afgezwakt. autoriteiten knepen een en daar een roomse gebruik was en deze maar

*Straatnaam
als spiegel
van historie*

waren de strenge De protestantse oogje dicht als er hier kerkgelegenheid in niet het uiterlijk van

een kerk had. Zo kon in de buurtschap de mis worden bijgewoond op het Bouwhuis en in de huiskapel van Hof Espelo. Het Franse bewind bracht in 1796 vrijheid van godsdienst. In 1820 mocht de katholieke gemeenschap een kerkje bouwen op een hoog gelegen stuk veldgrond van Wegman. Antonie ten Vergert, geboortig uit de buurtschap, maakt het ontwerp. Aanvankelijk rees het kerkje eenzaam uit de heide op. Het werd evenals de "moederkerk" onder bescherming gesteld van St. Jacobus de Meerdere. In de omgeving stonden hooguit acht huizen.

Maar dat zou veranderen. Nu de buurtschap een ontmoetingscentrum had, vestigden zich er kastelein-winkeliers, ambachtslieden en andere neringdoenden. De kerkgang werd benut om nieuwtjes uit te wisselen en inkopen te doen. Industriële ontwikkelingen, ook in de naaste omgeving, bevorderden de bevolkingsgroei. De kerk was weldra te klein. In 1911 werd de eerste steen gelegd voor het huidige monumentale godshuis. De Hervormden openden in 1922 de kapel Uit Liefde. Er kwamen meer scholen, bedrijven en aantrekkelijke woonwijkjes. Nu telt het dorp rond 3500 inwoners. Zo'n vijftig verenigingen staan garant voor een gevarieerd aanbod van activiteiten met veel aandacht voor sport, muziek en oude gebruiken. De dorpsraad houdt de algemene belangen in het oog. Landgoederen houden de oprukkende stad op afstand.

Op en um 'n Bölt, vanaf de kerk gezien

Ansicht.coll. G.T.Hartong